15/05/2023

Κύπρου Γεώργιος: Από την Τουρκική βουλιμία δεν κινδυνεύει μόνο η Κύπρος αλλά και η Ελλάδα

Αυτοκέφαλες Εκκλησίες / Εκκλησία της Κύπρου

Ο Αρχιεπίσκοπος Κύπρου κ. Γεώργιος στο πλαίσιο της επίσημης επισκεψής του στην Ελλάδα την Παρασκευή 12 Μαΐου, προσκύνησε το Άξιον Εστί στη Μητρόπολη Αθηνών συναντήθηκε με τον Αρχιεπίσκοπο Αθηνών και Πάσης Ελλάδος κ. Ιερώνυμο και το απόγευμα παραβρέθηκε σε εκδήλωση προς τιμή των απαγχονισθέντων της ΕΟΚΑ στο Σπίτι της Κύπρου στην Αθήνα.

Ο **Προκαθήμενος της Εκκλησίας** της Κύπρου μίλησε για τους αγώνες των Κυπρίων για τη στήριξη του Ελληνικού λαού, άφησε όμως και αιχμές για τις Ελληνικές κυβερνήσεις οι οποίες αντιμετώπιζαν κατά καιρούς ως βάρος το **Κυπριακό**. Ο **Αρχιεπίσκοπος Κύπρου,** έστειλε σαφές μήνυμα λέγοντας ότι από την Τουρκική βουλιμία δεν κινδυνεύει μόνο η **Κύπρος** αλλά και η Ελλάδα.

Εξέφρασε τη δυσαρέσκειά του για το γεγονός ότι η Ελλάδα υποστηρίζει την

προεδρία του **Διεθνούς Οργανισμού Ναυσιπλοΐας**, τη στιγμή που αυτή, όχι μόνο κατέχει τη μισή Κύπρο, αλλά και αρνείται τον ελλιμενισμό των υπό Κυπριακή σημαία πλοίων στα λιμάνια της

*«Θεωρώ την ευκαιρία κατάλληλη να ευχαριστήσω θερμά τον Ελληνικό λαό και την Εκκλησία ης Ελλάδος που μας συμπαραστάθηκαν στον αγώνα μας και μας συμπαρίστανται πάντοτε, με κάθε θυσία. Δεν ξεχνούμε, πέραν των άλλων, ότι είναι με τις στερήσεις του Ελληνικού λαού που σπουδάσαμε δωρεάν στα Ελληνικά Πανεπιστήμια, χιλιάδες Κύπριοι. Θα ήμουν ανειλικρινής αν έλεγα τα ίδια και για τις πλείστες των **Ελληνικών Κυβερνήσεων.** Αυτές κράτησαν αποστάσεις ασφαλείας από το πρόβλημά μας. Μας θεωρούσαν βάρος. Στ' αυτιά μας ηχούν ακόμα μακάβρια τα πρωθυπουργικά λόγια, όταν απεγνωσμένα κοιτούσαμε προς το εθνικό κέντρο για απόκρουση της τουρκικής εισβολής ότι «η Κύπρος κείται μακράν». Διερωτώμαστε και τώρα αν η ακοή μας λειτουργεί σωστά, όταν ακούμε ότι η Ελλάδα θα υποστηρίξει την Τουρκία για την προεδρία του **Διεθνούς Οργανισμού Ναυσιπλοΐας,** τη στιγμή που αυτή, όχι μόνο κατέχει τη μισή Κύπρο, αλλά και αρνείται τον ελλιμενισμό των υπό Κυπριακή σημαία πλοίων στα λιμάνια της. Θα πρέπει να κατανοήσουμε ότι δεν κινδυνεύει μόνον η Κύπρος από την Τουρκική βουλιμία. Κινδυνεύει όλος ο Ελληνικός χώρος. Γι' αυτό και κάνουμε έκκληση για κατανόηση του κινδύνου. Χρειάζεται η συνένωση δυνάμεων, η ενεργοποίηση του ενιαίου αμυντικού δόγματος Ελλάδος-Κύπρου. Γιατί αλλοίμονο, αν χαθεί η Κύπρος, θα αρχίσει το ξήλωμα της Ελλάδος. Θα ακολουθήσει το **Αιγαίο, η Θράκη, η Μακεδονία.** Δεν είμαστε νεοφερμένοι στην Κύπρο. Μετρούμε τόσα χρόνια Ελληνικής Ιστορίας στον τόπο μας, όσο και οι Αθηναίοι στην Αθήνα και οι Σπαρτιάτες στη Σπάρτη. Κι έχουμε δικαίωμα να απαιτούμε τη συμπαράσταση του Έθνους στον αγώνα μας»*, είπε μεταξύ άλλων ο Αρχιεπίσκοπος Κύπρου.

Ολόκληρη η ομιλία του Αρχιεπισκόπου Κύπρου στο Σπίτι της Κύπρου στην Αθήνα

Διπλή η συγκίνησή μου απόψε. Πρώτο γιατί βρίσκομαι και πάλιν στην Αθήνα, και πατώ τα χώματα της ελεύθερης μητέρας πατρίδας μας. Κάτι που για μας τους αλύτρωτους Έλληνες δεν είναι ευκαταφρόνητο. Κάτι που δημιουργεί μέσα μας μιαν ανεξήγητη ευφορία και γαλήνεμα ψυχής. Μα, κυρίως, για ένα δεύτερο λόγο είμαι συγκινημένος: Ζω συνειρμικά και αναπολώ με βαθιά συγκίνηση τα παιδικά μου βιώματα της 10ης Μαΐου 1956. Μιας ημέρας που, επετειακά, μας συγκέντρωσε απόψε εδώ για να αποδώσουμε τις οφειλόμενες τιμές στους πρωτομάρτυρες της αγχόνης του ***Κυπριακού*** *απελευθερωτικού αγώνα, τον* ***Μιχαλάκη Καραολή*** *και τον* ***Αντρέα Δημητρίου*** *και κατ επέκταση σ' όλους απαγχονισθέντες ηρωομάρτυρές μας.*

Θα ΄πρεπε το 1956 να φοιτούσα στην πρώτη τάξη του Δημοτικού. Όμως οι Άγγλοι δεν επέτρεψαν τότε να λειτουργήσει για ολόκληρη τη χρονιά το σχολείο μας, γιατί δεν βρέθηκε κανένας να κατεβάσει την ελληνική σημαία που είχε ανυψωθεί στο κτίριο. Την ημέρα εκείνη είχε κηρυχθεί από όλους τους ***Έλληνες της Κύπρου*** *παναπεργία. Κλειστά τα καταστήματα, κλειστά και τα καφενεία, κανένας δεν εκινείτο στους δρόμους. Στις 10 το πρωΐ όλοι οι άντρες του χωριού και μιλώ για ένα χωριό με 4000 κατοίκους, μαζεύτηκαν σκυθρωποί στην πλατεία της Εκκλησίας. Κάποιος έβγαλε από το παράθυρο το μοναδικό ραδιόφωνο του διπλανού καφενείου για τις ειδήσεις. Κρατούσα τον πατέρα μου από το χέρι όταν, χωρίς να ακούσω τι λέχθηκε από το ραδιόφωνο, άκουσα ένα βροντερό ομαδικό «Αίσχος» από όλους εκείνους που μαζεύτηκαν εκεί. Είχε ανακοινώσει η αποικιακή κυβέρνηση τον απαγχονισμό των δύο ηρώων μας. Μ' ένα βουβό κλάμα, αλλά και μια μυστική υπόσχεση ότι θα εκδικούνταν την εκτέλεση των ηρώων, επέστρεψαν όλοι στα σπίτια τους.*

Εξηνταεφτά ολόκληρα χρόνια πέρασαν από τότε. Μέσα σε δέκα μήνες από τότε απαγχονίστηκαν άλλοι επτά ήρωές μας. Στα 4 χρόνια του αγώνα έπεσαν ηρωϊκά μαχόμενοι άλλοι 100 Έλληνες της Κύπρου. Μέσα σ' αυτό το διάστημα έγιναν βαθύτατες αλλαγές στη ζωή της Κύπρου αλλά και ολόκληρης της ανθρωπότητας. Πήραμε μιαν ελλιπή ανεξαρτησία, περάσαμε από την τουρκοανταρσία, υποστήκαμε την επίθεση και εισβολή της Τουρκίας, ζούμε έκτοτε τον εκτοπισμό. Μα και σ' όλη την υφήλιο από τότε αξίες έχασαν τη λάμψη τους, διάσημα ονόματα καταποντίστηκαν στο πέλαγος της λήθης. Θεσμοί ξεριζώθηκαν και ιδανικά ξεθώριασαν. Ο ίδιος ο άνθρωπος και η συμπεριφορά του άλλαξαν. Δεν άλλαξε όμως ούτε και λιγόστεψε ο σεβασμός και ο θαυμασμός της Κυπριακής καθώς και όλης της Ελληνικής κοινωνίας στα πρόσωπα και στην ανυπέρβλητη θυσία των μαρτύρων της αγχόνης.

Για ήρωες, όπως οι 9 ηρωικοί απαγχονισθέντες, ο χρόνος που κυλά από την αναχώρησή τους από τον κόσμο τούτο, δεν είναι «πανδαμάτωρ» και δεν ενεργεί καταλυτικά. Τα στοιχεία που συνθέτουν την προσωπικότητά τους δεν είναι

παρμένα από τον χρόνο, αλλά από την αιωνιότητα. Γι' αυτό και όσο ξεμακραίνουν, τόσο η μορφή τους φεγγοβολεί. Και όσο ο χρόνος του αποχωρισμού αυξάνει, τόσο, κατά μιαν παράξενη διαλεκτική, το άνοιγμα της απουσίας κλείνει.

Μπροστά στους τάφους τους στα φυλακισμένα μνήματα, και στην ιερή μνήμη τους, κλίνουμε σήμερα όλοι οι Έλληνες ευλαβικά τα γόνατα και σκορπίζουμε τις δάφνες της τιμής και της ευγνωμοσύνης μας. Από το παράδειγμά τους αντλούμε δυνάμεις για συνέχιση του αγώνα και δικαίωση της θυσίας τους. Συνειδητοποιούμε ότι δεν βρίσκονται εύκολα στην ιστορία παραδείγματα εικοσιτριάχρονων, όπως ο ***Μιχαλάκης Καραολής****, που πήραν την ευθύνη της εκτέλεσης ενός προδότη, που άλλος συναγωνιστής τους εκτέλεσε, χωρίς να ανοίξουν το στόμα τους, έστω για να ελαφρύνουν τη θέση τους.*

Ούτε και είναι συνηθισμένο ένας εικοσιδυάχρονος όπως ο ***Ανδρέας Δημητρίου,*** *στο άνθος της ηλικίας του, την παραμονή του θανάτου του, να λέει ότι «το μόνο που λυπούμαι είναι που δεν θα προλάβω να δω την Κύπρο μας λεύτερη»*

Στεκόμαστε με δέος και μπροστά στην τριάδα των απαγχονισθέντων την 9ην Αυγούστου το 1956. Κι ομολογούμε κατά την ορολογία της εκκλησιαστικής μας ποίησης «οὐκ ἔστι δευτερεῖον ἐν τοῖς τρισί». Μπορεί να εκπλήσσει τους θεοσεβούμενους ο Ιάκωβος Πατάτσος, ο «άγιος του αγώνα» όπως είναι γνωστός, που ανέβηκε στην αγχόνη ψάλλοντας το «Ὅτε κατήλθες πρὸς τὸν θάνατον» και το «ἔκστηθι φρίττων οὐρανὲ....» μα μπορεί κανείς να θέσει σε δεύτερη μοίρα τον Χαρίλαο Μιχαήλ που και εκείνος τραγουδούσε το «ξύπνα καημένε μου ραγιά, ξύπνα να δείς ελευθεριά», και που είχε όλη την ευκαίρια να φύγει και να σωθεί, κατά την μάχη στο Μερσινάκι, αλλά δεν εγκατέλειψε τον τραυματισμένο συναγωνιστή του, τον Αντρέα Ζάκο, τον τρίτο ήρωα της δεύτερης σειράς απαγχονισμών; Και ο Αντρέας Ζάκος δεν υστερεί σε τίποτα από τους άλλους. Πρωτοπαλίκαρο του Μάρκου Δράκου στρατολογούσε κι άλλους στον αγώνα και ετοίμαζε κρησφύγετα[9] και είχε εντολή απο τον Διγενή για αναγνώριση στόχων για μελλοντικές επιθέσεις.

Ο ***Κυπριακός λαός*** *ποτισμένος με την πίκρα της σκλαβιάς οκτώ αιώνων, (από 1191 μ.Χ.), κατερχόταν στο πεδίο της μάχης για να αναμετρηθεί με τον κυρίαρχο, με μεγαλύτερο εχέγγυο τον ηρωϊσμό των παιδιών του. Αφού είχε εξαντλήσει όλα τα άλλα μέσα για απόκτηση της ελευθερίας του, έπαιρνε τα όπλα για να καταστήσει σαφές σ' όλο τον κόσμο ότι, από απόψεως πολιτισμού και ιδανικών, βρισκόταν ασύγκριτα πιο ψηλά από τον κατακτητή του.*
Εμπροσθοφυλακή του αγώνα ήταν οι νέοι, οι οποίοι εδονούνταν, ισχυρότερα από κάθε άλλη ηλικία, από τα ελληνικά ιδανικά της ελευθερίας και της δικαιοσύνης. Γνώριζαν την τρομερή υλική υπεροχή του αντιπάλου. Κι όμως αποφάσισαν να κτυπηθούν μαζί του. Είχαν ανδρωθεί με το όραμα της ελευθερίας και της Ελλάδας. Είχαν θρέψει μέσα τους ανόθευτο τον Έλληνα, όπως τον γνώρισαν οι αιώνες κι όπως τον σπούδασαν οι λαοί της γης για ν' ανεβούν τα σκαλοπάτια του

πολιτισμού. Γι' αυτό και δεν μπόρεσαν, ούτε τα βασανιστήρια, ούτε οι αγχόνες ούτε και οι υποσχέσεις, να σβήσουν από τα αυτιά τους τη φωνή της Ιστορίας, να ανατρέψουν την πορεία της. Απέδειξαν ότι οι Έλληνες «ου περί χρημάτων, ούτε περί ευζωΐας, τον αγώνα ποιούνται, αλλά περί αρετής».

Σ αυτό το ενθουσιαστικό και ηρωικό κλίμα, ο Στέλιος Μαυρομάτης, που απαγχονίσθηκε στις 21 Σεπτεμβρίου 1956, έγραφε στους γονείς και στα αδέλφια του στο τελευταίο του γράμμα: «Θέλω να ξέρετε πως ο υιός σας και αδελφός σας πέθανε με το χαμόγελο στα χείλη, γιατί κράτησε μέχρι τέλους τον ιερόν όρκο που έδωσε να θυσιαστεί χάριν τής ελευθερίας της Κύπρου....». Κι ο Μιχαήλ Κουτσόφτας που απαγχονίσθηκε την ίδια μέρα, κατ' ακρίβεια την ίδια νύχτα γιατί δεν τολμούσαν οι δυνάστες στο φως της ημέρας να διαπράξουν ένα τέτοιο ανοσιούργημα, με τον Στέλιο Μαυρομάτη και τον Αντρέα Παναγίδη έγραφε στην μητέρα του: «Μη λυπάσθε γιατί δεν θα με χάσετε. Με αφιερώνετε στην Πατρίδα. Μητέρα, πρέπει να είσαι υπερήφανη γιατί είμαι κι εγώ ένα παιδί της Κύπρου, που δίνει το αίμα του για την Ελευθερία.»

Ο Αντρέας Παναγίδης ο μόνος έγγαμος απο τους απαγχονισθέντες και πατέρας τριών παιδιών έγραφε στον αδελφό του «Περιμένουμε την ημέρα τής εκτελέσεώς μας σαν την άγια ώρα τής Ελευθερίας !».

Είπα πολλές φορές, σε διάφορες εκδηλώσεις, πως ήρωες και πολέμαρχους μας έδωσε πολλούς η Ιστορία μας. Μα εκείνοι είχαν την ελπίδα της νίκης• γι αυτήν πολεμούσαν. Εκείνοι που ήξεραν ότι ο θάνατος δεν ήταν πιθανότητα αλλά βεβαιότητα ήταν λίγοι: ο Λεωνίδας, ο Παλαιολόγος, ο Αυξεντίου, αλλά και οι ήρωές μας της αγχόνης. Σ αυτούς δεν μπορείς παρά να υποκλιθείς και να αναγνωρίσεις την μικρότητά σου.

Τι θα μπορούσε, επάξια, να πει κανείς και για τον τελευταίο της αγχόνης, τον Ευαγόρα Παλληκαρίδη, που αναδείχτηκε κορυφαία μορφή του απελευθερωτικού μας αγώνα και πρότυπο αρετής; Όταν διακήρυττε ότι θα 'παίρνε το μονοπάτι που πάει στη λευτεριά ήξερε, χωρίς καμιά αμφιβολία, ότι η λευτεριά κερδίζεται μόνο με αίμα και πως είναι πάντα «απ' τα κόκκαλα βγαλμένη» μα δεν δείλιασε. Και είναι αυτή η συνειδητή αντιμετώπιση του θανάτου στα χρόνια της εφηβείας και των ονείρων που τον κατέστησαν όχι μόνο Πανελλήνιο, αλλά παγκόσμιο σημείο αναφοράς.

Απόψε, με τη σεμνή αυτή τελετή, τιμούμε ομαδικά τους ήρωες της αγχόνης. Τους μακαρίζουμε, ενθυμούμενοι τον Σιμωνίδη που έλεγε ότι «εκείνων που πέθαναν για την ελευθερία η τύχη είναι ένδοξη, το τέλος τους ωραίο, ο τάφος τους προσκύνημα, ο θάνατός τους έπαινος». Εφάρμοσαν εκείνο που μνημονεύει ο Δημοσθένης, ότι «τη πατρίδι εγεννήθημεν πρώτον». Γι αυτό κι ο χρόνος δεν θα ρίξει ποτέ τη μνήμη τους στη λήθη. Αντίθετα• η σμίλη του χρόνου αναδεικνύει πιο καθαρή την εικόνα τους στη συνείδησή μας• και μας παρακινεί σε έργα ανάλογα

με τα δικά τους, ιδιαίτερα στις δύσκολες μέρες που περνούμε σήμερα.

Την ελευθερία που απολαμβάνουμε, όση μας απέμεινε, δεν μας την χάρισε κανένας ξένος. Την κέρδισαν για μας οι ήρωές μας, οι πατέρες μας, οι αδελφοί μας, με θυσίες και αίμα. Κι έχουμε υποχρέωση ό,τι χάσαμε να το ανακτήσουμε• κι ό,τι εκείνοι άφησαν ημιτελές να το ολοκληρώσουμε.

Σήμερα που ο εχθρός, δυστυχώς, δεν είναι προ των πυλών, αλλά εντός των τειχών της πατρίδας μας και επιζητεί να διεισδύσει και στις ψυχές μας, θα πρέπει να κατανοήσουμε ότι η εθνική επιβίωσή μας στην Κύπρο εξαρτάται από τη συνεχή εγρήγορση των φυσικών και ψυχικών δυνάμεών μας. Η Ιστορία τιμωρεί όσους θεωρούν εξασφαλισμένη, χωρίς αγώνες, την παρουσία τους σ' αυτή.

Το '55 το ετοίμασε σε μεγάλο βαθμό ***Ελληνική Παιδεία*** *μας, συνεπικουρούμενη από την* ***Ελληνορθόδοξη Εκκλησία*** *μας. Η θέση της* ***Εκκλησίας*** *είναι και τώρα δεδομένη. Θα μπορούσαμε να ξαναβρούμε εκείνο το είδος της Παιδείας σήμερα; Η* ***Ελληνική Παιδεία*** *οφείλει να αποτελέσει ανάχωμα στη διολίσθηση προς μια ζωώδη υλική ευημερία και στον καταναλωτισμό. Μια κοινωνία υλικώς ευημερούσα, αλλά με πολίτες που στερούνται αρχών και ιδανικών, είναι ευάλωτη σε απειλές και εκβιασμούς που θα της στερούσαν, ή θα της περιόριζαν, αυτή την ευημερία. Δεν μπορεί να προχωρήσει σε εθνικούς αγώνες που απαιτούν στέρηση αυτής της υλικής ευημερίας, και θυσία ακόμα και της ίδιας της ζωής.*

Λέγεται πως η Ιστορία είναι μια συμφωνία μεταξύ των νεκρών, των ζώντων και των αγέννητων. Κι αφού είναι τριμερής η συμφωνία, δεν μπορεί να αλλάξει στην απουσία των δύο μερών, των νεκρών και των αγέννητων. Δεν μπορούμε να απεμπολήσουμε όσα οι νεκροί μας πέτυχαν για μας και όσα οφείλουμε να παραδώσουμε στα παιδιά μας. Ο Κωστής Παλαμάς περιγράφει με θαυμάσιο τρόπο το χρέος μας: «Χρωστάμε σ' όσους πέρασαν, θα' ρθούνε, θα περάσουν, κριτές θα μας δικάσουν, οι αγέννητοι, οι νεκροί».

Συγχαίρω το ***Σπίτι της Κύπρου*** *και την* ***Πρεσβεία της Κυπριακής Δημοκρατίας*** *για την πρωτοβουλία τους για τη σημερινή εκδήλωση. Θεωρώ την ευκαιρία κατάλληλη να ευχαριστήσω θερμά τον Ελληνικό λαό και την Εκκλησία ης Ελλάδος που μας συμπαραστάθηκαν στον αγώνα μας και μας συμπαρίστανται πάντοτε, με κάθε θυσία. Δεν ξεχνούμε, πέραν των άλλων, ότι είναι με τις στερήσεις του Ελληνικού λαού που σπουδάσαμε δωρεάν στα Ελληνικά Πανεπιστήμια, χιλιάδες Κύπριοι.* ***Θα ήμουν ανειλικρινής αν έλεγα τα ίδια και για τις πλείστες των Ελληνικών Κυβερνήσεων. Αυτές κράτησαν αποστάσεις ασφαλείας από το πρόβλημά μας. Μας θεωρούσαν βάρος. Στ' αυτιά μας ηχούν ακόμα μακάβρια τα πρωθυπουργικά λόγια, όταν απεγνωσμένα κοιτούσαμε προς το εθνικό κέντρο για απόκρουση της τουρκικής εισβολής ότι «η Κύπρος κείται μακράν»****. Διερωτώμαστε και τώρα*

αν η ακοή μας λειτουργεί σωστά, όταν ακούμε ότι η Ελλάδα θα υποστηρίξει την ***Τουρκία*** *για την προεδρία του Διεθνούς Οργανισμού Ναυσιπλοΐας, τη στιγμή που αυτή, όχι μόνο κατέχει τη μισή Κύπρο, αλλά και αρνείται τον ελλιμενισμό των υπό* ***Κυπριακή σημαία*** *πλοίων στα λιμάνια της. Θα πρέπει να κατανοήσουμε ότι δεν κινδυνεύει μόνον η Κύπρος από την* ***Τουρκική βουλιμία.*** *Κινδυνεύει όλος ο Ελληνικός χώρος. Γι' αυτό και κάνουμε έκκληση για κατανόηση του κινδύνου. Χρειάζεται η συνένωση δυνάμεων, η ενεργοποίηση του ενιαίου αμυντικού δόγματος Ελλάδος-Κύπρου. Γιατί αλλοίμονο, αν χαθεί η Κύπρος, θα αρχίσει το ξήλωμα της Ελλάδος. Θα ακολουθήσει το* ***Αιγαίο, η Θράκη, η Μακεδονία*** *. Δεν είμαστε νεοφερμένοι στην Κύπρο. Μετρούμε τόσα χρόνια Ελληνικής Ιστορίας στον τόπο μας, όσο και οι Αθηναίοι στην Αθήνα και οι Σπαρτιάτες στη Σπάρτη. Κι έχουμε δικαίωμα να απαιτούμε τη συμπαράσταση του Έθνους στον αγώνα μας.*

Θα πρέπει, δίχως άλλο, να εγκολπωθούμε όλοι την αγωνιστική διάθεση που επέδειξαν στον ύψιστό της βαθμό οι εννέα απαγχονισθέντες που τιμούμε σήμερα. Μόνο με τέτοιες προϋποθέσεις θα ξεπεράσουμε την κρίση και τις δυσκολίες των καιρών και θα πορευθούμε ως Ελληνισμός στον δρόμο των εθνικών πεπρωμένων μας.

Ιερά Αρχιεπισκοπή Κύπρου,
12 Μαΐου 2023.